

Beste Job en Hans,

Zojuist las ik het interview dat jullie beiden aan Trouw hebben gegeven. Ik wil daar graag op reageren, want het is nogal verregaand wat jullie melden. Reageren doe ik dan maar per mail, want mij is niet de kans vergund dit in de fractie te bespreken. En dat is jammer. Over strategische keuzen moet de fractie zich uit kunnen spreken, vind ik. Want, Job, je geeft dit interview als onze voorzitter en dus ook namens ons. En eerlijk gezegd voelde ik mij niet thuis bij alles wat er door jullie is gezegd.

Bij veel wel. Met name de noodzaak het Rijnlands model in onze economie opnieuw uit te vinden en de noodzaak publieke voorzieningen weer onder publieke sturing te krijgen, op basis van moderne democratische middelen.

Maar ik wil nu ook graag mijn mening geven over waar ik het niet mee eens was. In de eerste plaats de hopeloze propositie om ons als "SP light" te positioneren. Het zal het beeld van het journaal van afgelopen maandag alleen maar versterken. Roemer zal victorie kraaien en de SP hoeft slechts minzaam vast te stellen dat de PvdA eindelijk van het neo-liberale pad af lijkt te gaan, maar gelukkig is er inmiddels allang een echte sociaaldemocratische beweging en die heet SP. Dus tactisch en strategisch vind ik dit onverstandig. Maar ook inhoudelijk heb ik hier grote bedenkingen bij. De verschillen tussen ons en de SP gaan veel verder dan Europa, die betreffen vrij fundamenteel hoe wij de samenleving zien en welke rol wij voor de overheid daarbij in gedachte hebben. Zoals ik dinsdag in de fractie heb betoogd, de verzorgingsstaat is opgebouwd op basis van twee belangrijke 'artikelen' in ons sociaal contract: de mogelijkheid van sociale stijging voor mensen aan de onderkant van de samenleving en het bieden van 'comfort' over de eigen positie en vooruitzichten aan de middengroepen. Dat laatste is een essentiële voorwaarde voor het eerste. Alles staat of valt met de vraag of de ruggengraat van de samenleving de rest van het lichaam kan dragen. En dus is al honderd jaar sociaaldemocratisch beleid opgebouwd rond het scheppen en onderhouden van solidariteit vanuit de middengroepen. Dat is een wezenlijk en duurzaam verschil met de benadering van de SP. Jullie interview geeft sterk de indruk dat jullie afscheid willen nemen van de traditionele sociaaldemocratische benadering en dat vind ik buitengewoon onverstandig en hoogst onwenselijk.

De sociaaldemocratie is een toekomstgerichte beweging, die moderniteit wil omarmen om zo de spreiding van kennis, macht en inkomen te bevorderen. Het 'gisteren-was-alles-beter' socialisme van de SP staat hier haaks op. En is voor ons een doodlopende weg.

Moeite heb ik ook met jullie neiging Wim Kok voor zo'n beetje alles wat er mis is verantwoordelijk te maken. Sentimenten zijn sentimenten en die spelen in de politiek van vandaag een hoofdrol, maar ik heb absoluut niet de behoefte mee toe doen aan die misplaatste zelfkastijding. De PvdA heeft een absolute hoofdrol gespeeld in het overwinnen van de diepe, diepe crisis van eind jaren zeventig tot eind jaren tachtig. Onder leiding van Wim Kok heeft ons land een onvoorstelbare en wereldwijd geroemde economische dynamiek tot stand gebracht, die onder meer heeft geleid tot 1 miljoen extra banen en significant

hogere uitgaven voor onderwijs en zorg. Wees verdorie trots op die erfenis! Voed niet de mythe van 'de puinhopen van paars', maar wees eerlijk en realistisch over de doorgeschooten marktwerking en de daarmee samenhangende maatschappelijke vervreemding, leidend tot het brede onbehagen van vandaag.

Wie oprecht aan de wereld en aan het Nederland van morgen wil denken, mag niet vervallen in nostalgie over gisteren. De sociale sentimentaliteit van de SP over het verleden is, vrij naar Oscar Wilde, links cynisme. Want ook bij de SP weten ze dat ze praten over een verleden dat nooit heeft bestaan, in de hoop mensen aan boord te krijgen voor een toekomst waarvan ze weten dat deze zich nooit zal voordoen. Mijn partij mag nooit een partij worden die illusies verkoopt omdat we daarmee de volgende verkiezingen denken te kunnen winnen. Mijn partij moet zich richten op een nieuw verbond tussen de oudste en de jongste generaties, als recept tegen het egoïsme en de neiging zich alleen maar op zichzelf te richten van de generatie die nu aan de touwtjes trekt. Met die oudste generatie zit het nog wel goed, in onze club, maar de jongste generatie zijn we kwijt. Die aan boord te halen is een absolute topprioriteit en die haal je niet aan boord met valse nostalgie over het verleden.

Generalisaties gaan altijd mank en iedereen kent natuurlijk vele tegenvoorbeelden. Maar toch. De jongere generaties hunkeren naar een solidair Nederland, een duurzaam Nederland, een land waar iedereen zich naar eigen inzicht kan ontplooien, maar ook een land waar wij iets voor elkaar over hebben. Linkse of rechtse haat en nijd over wie het te goed zou hebben, wie profiteert, wie steelt (als bankier of als uitkeringsgerechtigde) is niet aan hen besteed. Ook over etnische en culturele verschillen zijn zij open minded en ontspannen. Ideologische scherpslijperij is ook niet aan hen besteed: hun idealisme is eclecticisch en gekoppeld aan concrete onderwerpen en concrete mensen. Bovendien kijkt deze generatie met open blik naar de buitenwereld en is minder geneigd die buitenwereld hetzij door een te rooskleurige, hetzij een te zwarte bril te zien. Laat de levenshouding van deze generatie toch vooral een les voor ons zijn: voor de wijze waarop wij ons opstellen en voor de absolute eis tot optimisme die de sociaaldemocratie al meer dan 100 jaar stelt.

Goed, dit mailtje wordt veel te lang en er is nog veel en veel meer over te zeggen. Ik voeg daarom, voor wie het interessant vindt, een wat langere analyse (die deels in Glueck Auf! is verschenen als bijlage bij.

Frans